

Foaia Diecezană

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

<p>Prețul abonamentului:</p> <p>Pe un an 240 Lei Pe jumătate de an 120 Lei Pe un pătrar de an 60 Lei Un număr 5 Lei Pentru străinătate pe un an 300 Lei</p>	<p style="text-align: center;">APARE DUMINECA</p> <p>Manuscrisele nu se înapoiază și se adresează redacției „Foaia Diecezană”, iar banii pentru abonamente și înscrieri se trimit administrației „Tipografia și Librăria Diecezană” în Caransebeș.</p>	<p>Prețul inserțiilor:</p> <p>Pentru publicații oficiale, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 120 Lei, până la 200 de cuvinte 180 Lei, de aci în sus 200 Lei</p>
--	---	--

La 1 Decembrie 1938!

În goana fugară a clipei mă străduiesc să torc caerul unui trecut ce se ’nfiripa acum 20 de ani. Să sorb toată frumusețea întăritoare a momentului, unic într’o istorie milenară, dar să-i și fustighez unele urmări puțin chibzuite ale lucrului săvârșit mai mult cu inima decât cu mintea...

Avântul ce aprinsese inima Ardealului, Alba-Iulia, la 1 Decembrie 1918, de un caracter atât de juvenil, se deslucește cu adevărat ca exaltarea unei generații pline de idealism!

În ochii ei cetele de martiri și mucenici ai neamului și-au strivit lacrima întârziată lor bucurii, în inimă și-au purtat tezaurul simțămintelor românești — în sfârșit descătușat, răscumpărat — liber!

Ca apele unui torent de munte s’a deslănțuit forța oprimată de veacuri a unui popor viguros, canalizându-se în hotăriri de o epocală însemnătate. Iată cum caracterizează profesorul Silviu Dragomir, notarul ei, Adunarea Națională dela 1 Decembrie 1918:

Adunarea dela Alba-Iulia va rămâne deapănarea peatra de hotar a istoriei române și va reprezenta, din veci în veci, simbolul biruinței noastre definitive. Ea a fost rezultatul logic al evoluției istorice, fructul luptelor de emancipare a poporului românesc și triumful strălucit al ideilor generoase, pentru care s’a vărsat, cu atâta prisosință, sângele scump al fraților noștri.

O adunare convocată într’o vreme când sângele abura încă pe cele fronturi, când deși în agonie, viața hârșată în războaie se svârcolea, ba trăia în deslănțuiri de pasiuni și patimi feroce — o adunare, ca aceea memorabilă dela Alba-Iulia rămâne cel mai nestemat premiu al nobleței noastre de rasă!

Am dus la Alba-Iulia doririlor noastre ca pe un altar sacru o inimă deschisă, nobilă,

iertătoare, deși încă de atunci pândeau în umbră strigoii ce ne cobeau robie nouă...

De douăzeci de ani într’una noi am trăit în dulcea legănare a visului împlinit. Ca niște copii obicinuiți cu alintarea, dela Unire și până azi noi n’am văzut și n’am simțit decât fericire și huzur...

Idealisti ca acel doctrinar al memorabilei adunări, Vasile Goldiș, urmăream un *ideal de civilizație umană*, croiam o țară cu brațe larg deschise tuturor veneticilor, tuturor utopiilor.

Am stat împreună cu ei la masă, am petrecut; cu o naivitate nebună am fraternizat cu ei, deschizându-ne inima... ca ei să o cunoască mai bine, să ni-o otrăvească!

Căutat-am noi să descoperim comorile de înțelepciune ale vijelioasei noastre istorii? Căutat-am să descifrăm din pilda vovezilor nemuritori calea fireștilor noastre destine? Să pășim treji, viguroși, cu încrederea biruinței, spre zările unui viitor strălucit?!

Noi și-acum plutim în păienjeniișul iluziilor copilărești de-am douăzeci de ani. Intocmai ca la 1 Decembrie 1918 — când barem aveam scuză emoțiilor mari — timp de două decenii, și până astăzi, am rămas captivii unor halucinații nepotrivite cu demnitatea unui popor serios.

Evenimente externe grave au trebuit să intervină ca în sfârșit să ne desmeticim din acea păgubitoare stare de beatitudine, să sfășiem masca toropelii și bărbătește să privim realitatea în față.

Astăzi, întocmai ca acum 20 de ani, dușmanul secular, căruia-i displace Unirea, pân-dește bucuria și fericirea noastră. Iar inimile noastre se strâng... adușmănându-l pe pericolul. Dar, oare noi am devenit o ieftină marfă pentru ei? Suntem oare o adunătură de triburi sau colonii pentru poftetele lor turanice?

Ci, să știe că, dacă sărăciți, istoviți și neuniți am făcut Unirea dela 1918, într’o țară mărită, sub un sceptru glorios vom fi în stare măcar să păstrăm sfântul lăsamânt strămoșesc — în veci și pururea românesc!

Dulceața negațiunii.

E foarte greu de stabilit cam câte volume mari și groase ar putea cuprinde istoria adevărilor negate cu înverșunare pe acest pământ. S'a negat în primul rând și se neagă existența lui Dumnezeu. Se admit toate frumusețile și întocmirile minunate ale acestei lumi, un singur lucru nu se admite bucuros: că lumea aceasta trebuie să aibă și un cap rânduitor. Logica te constrânge să crezi că acolo unde există o alcătuire înțeleaptă, trebuie să existe și să fie un autor înțelept și unde funcționează legi, inomis trebuie să fie și un legiuitor. Cu toate astea, oamenii spun că acolo unde este mai clară lumina, ar fi cea mai mare bezna și ce este mai ușor de deslegat nu se va deslega niciodată.

„Ignoramus et ignorabimus“: iată sentința în fața căreia se închină tot natul care vrea să figureze de om luminat. Bietul Galilei când a spus că se învârtește pământul, deși era absolut adevărat, a pățit-o rău de tot. Așisderea a avut ce îndura și Cristofor Columb când a bănuțit că mai trebuie să fie o parte de pământ în afară de părțile de pământ cunoscute. Apoi câți muzicieni au pățimit cumplit pentru operele cari s'au adevărit de splendide, bineînțeles după moartea lor.

Dar să nu mergem așa departe; însuș creerul, cu care se neagă existența lui Dumnezeu, ce mașinărie perfectă e, de el singur e destulă dovadă că numai un meșter supranatural l-a putut iscodi și crea. Dar nici un adevăr nu se neagă cu atâta plăcere ca „lumea cealaltă cu judecata supremă“. Numai un surd-muto-orb ar putea tăgădui că deja și în lumea această efemeră după faptă urmează răsplată. Cei cu urechi, gură sănătoasă și ochi sănătoși, ar trebui să se gândească puțin înainte de a rosti verdictul că nu este nici judecată parțială, nici judecată supremă.

Despre răufăcătorii cei mai mari se spune că, înainte de a da loviturile capitale, studiază și muncesc cu săptămâni înainte cum trebuiesc puse toate la punct ca să fie imposibilă descoperirea. E utilizat întunerecul, adâncul pământului, aducerea la tăcere vecinică a eventualilor martori și alte multe mijloace tainice, dar totuș rămâne barem un semn descoperit care îi trădează complect mai târziu.

În America o bandă de gangsteri din cei mai eminenți, din cei mai experimentați, sparg o bancă fără nici o teamă de a putea fi des-

coperiți, dar, vai! un bumb, rămas în urma ior, îi duce pe mâinile poliției și ale justiției.

Poporul nostru știe o mie și un milion de exemple prin cari se învederează adevărul, că este judecată și aici și dincolo.

Atunci ne întrebăm: de ce se neagă cu atâta ușurință adevărurile mari și mici? Răspunsul nu este anevolos de găsit.

Negația este împreună cu'n pic de dulceață. Oh ce dulce este să negi ce nu-ți place ori îți răpește ceva din grozăvia pe care o posezi în lume. Sfânta Scriptură ne lasă să bănuim ce clipe dulci gustau fariseii și cărturarii când priveau pe Domnul nostru Iisus Hristos pironit pe Cruce. Întreaga lor ființă era străbătută de dulceața învingerii pe care nu o puteau contrabalansa binefacerile, minunile și învățăturile Mântuitorului.

Ce dulceață vor simți cele 2 milioane de oameni atești din Rusia, adecă, mai bine zis, cei vre-o sută de „șefi“ — fiindcă restul face ateism în fața forței neîndurătoare — când cad cu sgomot zidurile bisericilor creștine dinamitate și când se parodiază ceremoniile creștine.

Și ca să sfârșim, oh! ce dulceață inundă inima oamenilor cari în mod fin și pe deplin justificat frâng gâtul semenilor lor.

E dulce negația tuturor adevărilor, fiindcă altcum nu ar profesa-o oamenii atât de des, dar noi trebuie să adăugăm, că e dulce negația, dar ea e o pojghită foarte subțire, care trece repede și apoi vine potopul amărăciunii, netrecând nici odată mai mult.

Negația, care nu vrea să vadă și să analizeze legătura între întâmplările lumii, poate să fie dulce, dar ea este infinit de slabă ca să poată înfrânge adevărurile și consecințele lor. Poți nega pe Dumnezeu și legile lui cât vrei, dar nu poți să-l distrugi și să-l împiedici în ocârmuirea acestei lumi.

Batalioanele de nenorociți cari suferă aspru în această lume în urma negației lui Dumnezeu și a poruncilor lui, întreabă, îngenunchiați sub greutatea suferințelor, cine este cu noi? Și sfânta Biserică, mângâindu-i, le răspunde: cu voi este Dumnezeu și întreaga construcție fizică și morală a lumii acesteia.

„Fericii sunt cei ce plâng, că aceia se vor mângâia“.

Asta e senzul vieții, să fii tare și să aștepti cu încredere ora biruinții, fiindcă negația adevărului a căzut și va cădea, iar adevărul a învins și va învinge.

Dr. Ștefan Cioroianu
protopresbiter.

Creștinul, are el datoria de a se ruga lui Dumnezeu?

De: Prof. Constantin Rudneanu.

O întrebare ciudată. Creștinul nu și-o pune niciodată, ci el răspunde prin actul rugăciunii în sine.

Sunt însă o mulțime de oameni, cari mereu se întreabă și s'au întrebat și în trecut — mai ales mulți dintre filosofii anumitor școli făceau diferite obiecțiuni cu privire la această mare datorie a creștinului. Și e curioasă această obiecție ce o fac, spunând, că: „Dumnezeu cunoaște mai bine ca noi trebuințele noastre, deaceia de ce ne-am mai ruga“?

La întrebarea aceasta avem răspunsul admirabil al omului de știință și de teologie în același timp, al lui Th. Moreaux.

El ne spune, că rugăciunea, nu-i numai o expunere a unor dorințe ale noastre față de Dumnezeu, ci este mai ales o *umilință*, un strigăt al neputinții noastre, un ajutor pe care-l cerem dela Creatorul. Pozitivistii merg mai departe cu criticile lor afirmând: „Cum se poate ca într'o lume unde totul se înalță, unde totul este reglementat după un anumit determinism perfect, creștinul mai poate ca să ceară favoare divinității? Omul care se roagă în plină cunoștință de cauză nu rupe legătura cauzală a evenimentelor.

Unul dintre prietenii mei e bolnav; medicul nu-mi ascunde gravitatea în care se află și nesocotește remediile întrebuițate pentru ca să-l vindece. Eu mă adresez lui Dumnezeu cu o rugăciune pentru ca să-l vindece pe prietenul meu. După aceasta fiind chemat un alt medic la patul prietenului și fiind consultat propune să fie date remediile primului medic, dar cu doze diferite, scriind încă alte leacuri bolnavului. Tratamentul prescris poate să fie bun, și de ce sunt obligat ca să cred, că mersul natural al lucrurilor, evenimentele s'au schimbat?...

În ordinea providențială, spune învățatul teolog, nimic nu-i din acest mecanism — trebuie repetat tot mereu și de fiecare dată, *Dumnezeu nu-i în timp și ca atare nu prevede înainte*, ci pur și simplu vede.

Procesul rugăciunii se poate observa și pe cale psihologică. El accentuează puterea spirituală religioasă-morală a omului în raport cu Ființa Supremă, căci oricât de puternic ar

fi omul față de Creatorul, el este infinit de mic și de neputincios. Cu toată opera imendă de creație ce a realizat-o omul dela început și până azi, ea nu-i decât materială și schimbătoare, fiindcă transformarea e spațială și nu-i esențială.

La 1 Decembrie*)

*Prea Sfințite Părinte Episcop,
Onorată asistență,
Iubit tineret școlar,*

Într'o friguroasă zi de început de Decembrie, acum 20 de ani, tot gândul și întreaga simțire a norodului românesc de dincoace de Carpați s'a pornit năvalnic în iureș de epocală desfășurare, topindu-se în pergamentul citotoicesc din temelii a unei realități ce părea altădată vis și utopie *România mare*. În acea zi de 1 Decembrie a anului mântuirii noastre 1918, tot ce a fost cuget băstinaș dincoace de axa de piatră a semeției culmilor carpatine, ca un singur om, a scris pagină de neapasă măreție în cartea patimilor noastre de veacuri, hotărînd alipiarea pentru totdeauna a falnicului *Ardeal*, a mândrului *Banat*, a mănoasei *Crișane*, a necăjitului *Maramureș* și în general a înstrăinatelor părți ungurene la sânul cald de mamă al României mici, dar eroice. A rânduit *cereasca pronie* îndreptătoare a smereniei pașilor popoarelor înspre înaltul menirii lor în această zi, ca idealul milenar al iobăginii dreptmăritoare dintre faldurii Carpaților și apele leneșe ale Tisei să prindă întruchipare mai repede decât își va fi închipuit poate chiar cel mai optimist și inspirat *profet al vremilor ce vor să vie*, înainte cu un sfert de veac numai.

Căci luând sfârșit în 1918 marea și neuitatul măcel al lumii putreda împărăție a pajurei cu două capete a început a trăzni din anchilozatele-i încheeturi, iar norodul cel obidit și ocărat cu nedreptăți și asupreală de îngâmfarea asiatică a dușmanilor noștri de totdeauna a priceput că vrerea Domnului îi luminează cărările sorocului său istoric. Drept aceea s'au pornit în lung șirag cărturari și săteni, surtucari și nat de rând cu aceeași mistuitoare flacără în suflet, trecând peste orice piedici și uneltiri ale ultimelor svârcoliri maghiare în *Ardeal*, iar la noi aci în *Banat* peste *opreliștea sârbească* ce credea să ne fericască dându-ne jug nou în locul celui ce l-am purtat înspre *Alba Iulia*, bătrâna cetate a *Belgradului*, simbol al suferințelor noastre de nespus, căci în ea au pățimit mucenicie dârzele căpetenii de gloate valahe dela 1784—85, *Horia*, *Cloșca* și speriatul *Crișan*, dar tot aci pentru o clipă despărțitoare între al XVII-lea veac cel ce ca un fulger vijelios a trecut prin istoria noastră națională, *Mihai Viteazul* a săvârșit unirea vremelnică a tuturor Românilor, pricinchipuire a celei veșnice de acum.

De neuitat vor rămâne pentru cci ce au fost acolo clipele înălțătoare ale documentatului discurs al lui *Vasile Goldiș* și mai ales măreția momentului în care bătrânul de 83 de ani *Gheorghe Pop de Băsești*, președintele Adunării Naționale a rostit biblicele cuvinte ale *dreptului Simeon*: „Acum slobozește, Stăpâne, robul Tau în pace că văzură ochii mei mântuirea neamului românesc“.

*) Conferința prof. I. Firca, rostită la 1 Decembrie 1938 cu prilejul comemorării celor 20 de ani dela Unire.

Stabele noastre puteri, de obicei risipite în fără rost împerecheri s'au împletit viguros în acel ceas mare al devenirii noastre istorice, mulțimea în straițe de sărbătoare dela Alba Iulia nefiind călăuzită de altceva, decât de geniul bun al neamului. Sufletul celor de dincoaci în înfrigurată așteptare și cu neseacăta nădejde în vremea ce odată neapărat trebuia să se plinească, împreună cu *dorobanțul* român de dincolo chemat la luptă pentru desrobirea faților de regele *Ferdinand* întregitorul de țară și oferind baraj de rezistență pentru ucigătoarea tehnică germană pieptul lor străfulgerat de dragostea pentru cei de-un sânge și de-o lege și pe deasupra acestora mai ales *voia lui Dumnezeu* ne-au dat pe 1 Decembrie 1918 și o Alba-Iulia a încoronării.

Dar numai din aceste date nu putem înțelege complet și îndeajuns pe 1 Decembrie. El nu se manifestă ca o bruscă apariție, nu apare ca un fenomen de neînțeleasă mutație, ci se precizează ca rezultatul final necesar al unei lungi și dureroase evoluții istorice, ca o firească rezultantă a nenumărațelor și mai ales anonimelor strădării și afirmații răspiccate ale dreptului la viață al unui popor de eroi și martiri.

Și cine se va duce cu gândul acum la ceea ce ni-a fost trănicia sub străină stăpânire, va găsi că deși încătușați politicește, totuși avântul sufletului nostru și instinctul de conservare și-au faurit cetățui de puternică rezistență, ca bătrâna „*Asociațiune transilvană pentru literatură română și cultura poporului român*” sau „*Astra*” dela *Sibiu*, ieșită din mintea genială a înțeleptului *Șaguna* și din naționalismul cuminte al colaboratorilor săi, ori atâtea alte societăți culturale, profesionale și economice necesare pentru menținerea solidarității și afirmarea prin muncă a drepturilor. Sau fala noastră din Banat, vestitele *coruri*, cari la expoziția din 1906 au dus fraților dela București solia sufletelor noastre mutate'n doină și oțelite'n „*Deșteaptă-te Române*”!

Conștiința că „noi ni-s acasă” în vreme ce alții sunt aduși de vânturi — cum spune poetul bănățean — a erupt dârză în apărarea străvechilor drepturi de către deputații români din parlamentul ungar, a căror alegere era prilej de afirmare a forțelor dar și de cumplită prigoană din partea dușmanilor. Și prigoana a lovit totdeauna ce am avut mai bun nu numai în veacul din urmă al *Memorandiștilor* și al fruntașilor întemnițați ai partidului național român, ci și cu sute de ani înainte, când cei maltratați erau mitropoliți cu *Ilie Iorest* și *Sava Brancovici*.

Sau, lăsând firul istoriei să se depene, cuviincios este a mai aminti și de atât de nebăgate în seamă elemente de unificare, ca păcurarii Ardealului, cari peregrinând cu oile au ajuns până în pământul *Dobrogei* cel stăpânit altădată de *Mircea Basarab*, făcând acolo cele dintâi sate românești, ori și de ciubărarii Munților Apuseni, rătăcitori până unde se aude dulceața limbii părinților sau poate și mai departe. Și în amărăciunea despărțirii dintre frați factori de duioasă înfrățire apar chiar aride legături economice și comerciale intense în vechime între *Brașov* bunăoară și amândouă Principatele dunărene. Și trupe de teatru din țara liberă treceau uneori pe la noi în vreme ce mulți, mulți profesori din Ardeal au descălecat la școalele de dincolo.

Circulau aproape nestânjenite ideile peste crestele Carpaților ce au frânt de altfel sborul aripilor lui *Aurel Vlaicu*. Calendare, cărți și reviste erau frământătura aluatului din care a dospit unitatea gândului. Cel ce avea să fie marele *Eminescu* și-a publicat cele dintâi încercări tocmai la Oradea în „*Familia*” lui *Vulcan*.

Și dacă opera *cronicarilor* și a reprezentanților școlii ardelenne a pregătit drum celorlalți gânditori de mai târziu în afirmarea științifică a drepturilor noastre asupra pământului ce îl locuim, atâtea modeste luminițe, ce au fost bătrânii dascăli de sat, au fost acei ce au pleurat în inimi pe lângă buchea ceaslovului și octoihului, mai ales încrederea în destinul luminos al neamului.

Nu poate fi negat nici rolul jucat de atâtea inițiative proprii ale comandanților ori înființătorilor de gărzi naționale de acum 20 de ani și atât de multe altele, dar a spune cu amaruntul despre toate acestea, ca și a turna în cuvânt potrivit îndelungata noastră pătimire, greu și cu anevoe este.

Ci pe deasupra tuturor acestor acțiuni derivate și relativ recente, afirmarea prin îndemn și faptă a conștiinței unității etnice s'a făcut de *maica mângâitoare* în vremuri de restriște și instituția întăritoare de suflet în scurgerea istoriei, biserica străbună.

Căci într'adevăr pe linia laborioaselor sforțări și năzuinți de mai bine ale neamului, se situează ca axă a spiritualității autohtone singură ea, Biserica străbună, la al cărei sacru adăpost s'a dezvoltat ceea ce avem ca produs autentic al geniului localnic. Orice am creât ca valoare culturală, ca expresie pură a ființei etnice, în afară doar de folclor și arta țărănească, are pecetea bisericească. Și iată exemple: Adevărata noastră artă națională e aproape numai religioasă; arhitectura nu s'a aplicat decât bisericilor, nu ni s'a păstrat nici un palat domnesc măcar, dar altceva. La fel pictura a fost *iconografia* și însuși cântărețul în culori al farmecului pământului românesc, *marele Grigorescu*, a început ca iconar și zugrav de biserică.

Dar și mișcarea noastră culturală mai veche este de esență bisericească. Nu numai că în tinda bisericilor s'au dezvoltat școalele, nu numai că vechile noastre *pravili* sau colecții juridice sunt o transpunere a canoanelor Bisericii în obiceiul pământului, dar însăși minunea tiparului și binefacerea cărții noi prin biserică am cunoscut-o.

Nu a fost această biserică însă numai focarul de lumină ce a dat impuls de mai puternică zvâcnire energiei creatoare din înăscuta istețime a Românului ci în același timp nucleul de forță vie ce a garantat coeziunea sufletească, ori catalizatorul risipitelor îndemnuri în sensul că una suntem.

Drept este că ajung *cronicarii* să afirme că dela Râm ne tragem, ori că cei din Țara Românească cu cei din Moldova și cu cei din Transilvania sunt o singură nație. Dar biserica prin însăși *ortodoxia* ei, definită prin tradiție și naționalism, a sfințit și a ținut sus vrednicia celor ce au înfruntat urgia vremilor — des încercuită de confesiuni vrăjmașe, — și ne-a dat posibilitatea în acest chip să ne prezentăm Români întregi, atunci când ceasul cel mare a sunat.

Ce poate fi mai grăitor în acest sens decât opera vieții marelui *Șaguna*, care a garantat prin scutul bisericii nu numai existența școlii confesionale de dincoace, dar în genere și libera afirmare a oricărei vrednicii românești.

Ori mergând adânc departe în trecut, iată-l pe *Sf. Nicodim*, întemeetorul vieții mănăstirești în țările noastre, după ce pune temelie *Voditei* și *Tismanei* din Oltenia, trimitând ucenici să înălțeze *Mănăstirea Neamțului* în Moldova, ori prin pasul *Lainici* la *Prislopul Ardealului*.

(Urmează)

Piatra de sminteală a Bisericii.

(Continuare)

12. Sf. Ioan este apostolul „cel iubit“.

Dacă Domnul a iubit pe un apostol mai mult decât pe ceilalți, apoi atunci a iubit pe sf. ap. Ioan și nu pe sf. ap. Petru. În sf. Scriptură numai ap. Ioan, singur, este numit „apostolul cel iubit“ al lui Iisus Hristos, iar despre ap. Petru nu se face nici o pomenire de natura aceasta.

La Cina cea de taină, apostolul pe care-l iubea Iisus, s'a culcat pe sânul Lui. Dacă ap. Petru era cel mai mare între apostoli, el trebuia să ocupe locul la masă de dreapta sau cel puțin aproape de Mântuitorul. Vedem, însă, că alții stau lângă Domnul, iar el stă mai departe.

Ap. Petru nici nu îndrăznește să întrebe pe Domnul Hristos, cine este cel care îl va vinde, ci face semn lui Ioan ca acesta să-L întrebe: „Și era unul (Ioan) din ucenicii Lui culcat pe sânul lui Iisus: pe care-l iubea Iisus. Deci a făcut semn acestuia Simon Petru să întrebe, cine ar fi de care grăește (că îl va vinde)“ (Ioan 13, 25).

Pe Cruce fiind, în mijlocul celor mai amare dureri, Mântuitorul poruncește sf. ap. Ioan să poarte de acum grije de Maria, Maica Sa iubită, ce plângea și se tânguia, împreună cu ap. Ioan, la picioarele lui Iisus. „Deci Iisus văzând pe Maica Sa și pe învățacelul pe care-l iubea (pe Ioan) stând, a zis Maicii Sale: Femeie iată Fiul tău! După aceea a zis învățacelului (Ioan): Iată Mama ta. Și dintr'acel ceas a luat-o pe dânsa învățacelul întru ale sale“. Atât de mult îl iubește, încât îl numește fiul Maicii Sale iubite!

Apostolul Petru, în această vreme, departe, plânge cu amar, spălând cu lacrimile căinței greșala întregii lepădări de Stăpânul și Domnul său...

Dacă el, Petru, ar fi fost *capul apostolilor*, Mântuitorul *lui i-ar fi dat în seamă pe Maica Sa*. Dar, Petru se leapădă și se blestemă, că nu cunoaște pe Mântuitorul Hristos, fuge și lasă pe Domnul. Numai apostolul cel iubit, Ioan, îl urmează pe Domnul Hristos și la moarte, până sus pe vârful Golgotei.

Fericitul *Ieronim* în cartea sa I. contra lui Iovinian scrie: „...Petru este apostol și Ioan este apostol. Unul este însurat, celalalt feciorelnic. Însă Petru nu este decât apostol iar Ioan este apostol, evangelist și prooroc“.

Iată, că după fericitul *Ieronim*, ap. Ioan este *mai mult* decât ap. Petru. Din toate ace-

stea ar trebui să conchidem, că ap. Ioan a fost capul, verhovnicul învățăceilor, însă noi zicem cu Domnul Hristos: *Ei toți au fost frați*.

13. Autoritatea supremă în Biserica primară este Sinodul.

Puterea cea mai înaltă în Biserică n'a fost dată numai apostolului Petru, ci *tuturor* apostolilor. Mântuitorul Hristos zice despre fratele care greșește și nu voește să se îndrepte în fața unei sau două mărturii, să fie arătat *soborului*, adică sinodului apostolesc sau episcopesc, ca autorității celei mai înalte în Biserică. „Iar de nu-i va asculta pe ei (fratele care greșește) *spune-l soborului*, și de nu va asculta nici de sobor, să-ți fie ție ca un păgân și vameș“ (Mateiu 18, 17).

Dacă ap. Petru ar fi fost autoritatea supremă în Biserică, Domnul n'ar fi zis „*spune-l soborului*“ ci: *spune-l lui Petru*...

Afară de aceasta Domnul Hristos zice mai departe: „Că unde sunt *doi sau trei* (apostoli sau urmașii lor episcopii și preoții) *adunați* întru numele Meu, acolo *sunt și Eu* în mijlocul lor“ — și nu unde este numai Petru *singur*.

Credincioșii poruncii Mântuitorului Hristos, sfinții apostoli, totdeauna când s'au ivit chestiuni mai însemnate, în ceea ce privește bunul mers al Bisericii, *s'au adunat toți în sobor* (sinod sau adunare) și *cu toții împreună au hotărât*.

(Urmează)

C.

Scurtă privire istorică asupra bisericii ortodoxe române din Banat.

(Continuare)

De: Pr. Constantin Târziu
licențiat în teologie.

D. Județul Caraș-Severin.

1. Mănăstirea Baziaș.

A fost întemeiată la 1225 de Sf. Sava, care venind din Serbia s'a oprit aci nemai putând înainta din cauza furtunii deslănțuită de vântul local „Coșava“; Sf. Sava se adresă vântului cu cuvintele „baș ziaș“ (chiar urli) și așa rămase și numele mănăstirii¹⁾.

Fiind așezată a hotar, a fost arsă de multe ori de Turci în timpul luptelor ce s'au dat pe aci. La 1724 și 1738 a fost adăpostul bandiților, când din nou a ars, dar s'a restaurat din obolul credincioșilor mai avuți. La 1771 avea numai

1) „Biserica Ortodoxă Română“. An. LIII. Nr. 9—10 p. 540.

un călugăr, Beniamin Nicolaievici. La 1777 a fost desființată, dar la începutul secolului XIX. s'a refăcut²⁾.

În revoluția din 1848—49 a fost pustiită din nou, dar din inscripțiile de pe pereți se vede că a fost reclădită de fruntașii militari dela graniță și din daniile pelerinilor³⁾. Era filiala mănăstirii Zlatița⁴⁾.

2. Mănăstirea Vodița.

Tot pe pământul Banatului, în satul Vârcio-
rova pe malul drept al râului Vodița s'a întemeiat de către călugărul Nicodim, cu sprijinul lui Vlaicu Vodă (1364—1375), renumita mănăstire Vodița, cu scopul ca Domnul să-și consolideze stăpânirea în aceste părți pe cari le primise dela regele Ludovic (1342—82) în urma luptei dela Vidin (1369); la 1370 s'a întemeiat odată cu mănăstirea și mitropolia Severinului, care a avut jurisdicțiune și asupra Banatului. Vodița avea hramul Sf. Antonie; clădirea avea proporții destul de modeste și nu era făcută dintr'un material prea durabil; biserica măsura în lungime 19½ m. iar în lățime 8 m. având forma de cruce și obside la strane⁵⁾.

Mănăstirea aceasta fu bogat dăruită de către citor și de către succesorii lui. Vlaicu dăruiește Vodiței satul Jidovștița, apoi locul dela Costeni până la Topolnița, „malul dunărean dela podul Oreahovei până la podul mai sus de Rușava (Orșova)“ și „Vodița cea mare pe amândouă laturile“ și alte pământuri; la hramul mănăstirii egumenul va primi 1000 perperi pentru ospăț și alte cheltueli și 300 perperi pentru miluirea săracilor, ca și douăsprezece burdufuri de brânză, douăsprezece cașuri, tot atâtea rânduri de haine, perechi de încălțăminte, pături, o majă de ceară, odoare, odăjdii de mătase și camtnă⁶⁾.

Despotul Lazăr al Serbiei (1372—89) dăruiește Vodiței zece sate sârbești⁷⁾, danie pe care fiul său o confirmă la 1407⁸⁾. Între 1418—29 regele Sigismund întărește averea Vodiței în trei rânduri, precum o face și Ioan Huniade la 1444, dând voie călugărilor să umble prin țara vânzând și cumpărând⁹⁾.

În ce privește conducerea mănăstirii însuși Vodă hotărăște „că după moartea lui Nicodim nimeni dintre Domni să nu fie slobod a pune

în locul lui stareț, nici vreun achireu să facă asta, și nici altul oarecare, dar cum va zice Nicodim și cum va stabili el așa să țină“. Nicodim conduce el singur mănăstirea până la 1394, când lasă în locul lui pe Vladislav căruia pela 1421 îi urmează Agaton¹⁰⁾, iar la 1444 Gherasim¹¹⁾.

La 14 Octomvrie 1662 egumenul Nicodim cu arhidiaconul Arsenie, diaconul Martirie și „mitropolitul“ Teodosie dela Vârșeț se aflau la Moscova unde cereau milostenie pentru Vodița; mănăstirea, care acum avea hramul Adormirii Preacuratei Născătoare de Dumnezeu, pe lângă că fusese prădată de Turci mai fusese impusă cu un bir greu pe care Nicodim nu-l putuse plăti decât zălogind odoarele mănăstirii la jidovi, iar acum nu mai avea cu ce să le răscumpere. Țarul îi milostivește cu 350 ruble, dar la 1667 e din nou la Moscova când mai capătă 50 ruble pentru mănăstirea sa¹²⁾. După aceea se pare că mănăstirea a fost distrusă pentru totdeauna în timpul războaielor austro-turcești. (Urmează)

Ș T I R I

Comemorarea Unirii în Caransebeș. Împlinirea celor 20 de ani dela marca Unire din 1 Decemvrie 1918 a luat proporții de sfântă și curată sărbătoare și în orașul nostru. Casele au fost împodobite cu steaguri tricolore, fâlfâind în bătaia vântului; Românii și-au îmbrăcat haine de sărbătoare — și în deosebi tineretul, de vreme s'a gătit să sărbătorească după cuviință marele praznic național. Dimineața toate școlile au avut program propriu. La orele 10½ la Catedrală s'a făcut slujba Doxologiei de însuși P. S. Părinte Episcop Vasile asistat de un sobor de șase preoți. La sfârșitul rugăciunii P. S. Sa a evocat în cuvinte duiioase frumoasa sărbătoare de-acum 20 de ani — „...căci 1 Decemvrie 1918 a fost cu adevărat una din cele mai mari sărbători ale sufletului românesc. Atunci, la 1 Decemvrie 1918, dreptatea a răsărit înfășișit și pentru noi; răutatea, împilarea, minciuna — trecătoare fiind — au ajuns la capăt. Providența divină a intervenit, și, pentru mulțimea suferințelor noastre, ne-a răsplătit. Dar oare noi facutu-ne-am datoria pe deplin, ca, de 20 de ani să consolidăm, să păstrăm, aceea ce ni-a fost dat?... Noroc — încheie P. S. Sa — că Dumnezeu ni-a dat un Rege mare, glorios, care ne poartă în chip fericit destinele“. Corul Catedral, condus de prof. D. Cusma, a intonat Imnul Regal. După serviciul divin, în fața Catedralei, dl Colonel N. Pătruțoiu a vorbit soldaților cu mult avânt, spunând că „jerfa celor 800.000, bărbații luminați ai neamului și Dumnezeu cel Atotputetic ni-au dat această nevastă zi de 1 Decemvrie 1918“.

Dela biserică școlile și publicul s'au îndreptat

10) N. Iorga o. c. I. p. 54.

11) Șt. Meteș o. c. p. 199.

12) Dr. S. Dragomir: „Relațiile bisericii române cu Rusia“ în sec. XVII, p. 16.

2) Șt. Meteș o. c. p. 191.

3) „Biserica Ortodoxă Română“ I. c.

4) Șt. Meteș o. c. p. 192 not. 1.

5) N. Iorga: „Istoria Bisericească Română“ I. p. 52; Șt. Meteș o. c. p. 198.

6) N. Iorga o. c. I. p. 53.

7) Idem I. c.

8) Dr. Gh. Popovici o. c. p. 174.

9) Idem I. c.; Șt. Meteș o. c. p. 199.

spre sala teatrului Luna unde s'a desfășurat un prea frumos program.

Remarcăm apreciablea contribuție a tuturor, autorități, instituții și societăți, și îndeosebi aportul Academiei noastre Teologice, care a fost covârșitor.

Discursul festiv al p. profesor I. Fîrea, într-o limbă aleasă și adânc simțit, corul impunător al Academiei condus de prof. C. Vladu ca și declamația captivantă a stud. C. Panciovan au provocat atât mulțumirea P. S. Părinte Episcop, cât îndeosebi admirația publicului prezent.

Expoziția cărții franceze — un succes al librăriei noastre diecezane. Cu sprijinul guvernului francez s'au organizat în unele orașe din țară *expoziții ale cărții franceze*. Intre cele câteva orașe este și Caransebeșul cu *Librăria diecezană*. Este o atenție deosebită pentru noi și mulțumim Cercului francez din Localitate în frunte cu neobositul prieten a tot ce-i frumos și nobil, dl Augustin Munteanu care a dat nelimitat sprijin conducerii librăriei noastre la buna reușită a acestei expoziții.

Retragerea din circulație a biletelor de 1000 lei tip. II. Banca Națională a României aduce la cunoștință generală că a hotărît retragerea din circulație a biletelor de 1000 lei tip. II. Aceste bilete au data de creație 19—VI—13—33 și sunt tipărite în mai multe culori, din cari cele dominante sunt albastru și galben deschis. Textul principal din mijloc de pe fața biletului este tipărit în violet.

Preschimbarea acestor bilete se face cu începere dela 26 Noembrie 1938 la Serviciul de Schimb al Băncii Naționale a României, din str. Lipscani 25, precum și la toate sucursalele și agențiile sale din țară.

Termenul până la care se poate face această preschimbare este 31 Decembrie 1938, cunoscându-se că după această dată toate biletele de 1000 lei tip. II rămase încă în circulație încetează de a mai avea putere liberatorie.

Mulțumită publică. Consiliul și epitropia parohială din Lățunaș mulțumesc și pe această cale, lui Ioan Ștefan agricultor — prim cantor și familiei sale onorabile, pentru darul făcut sf. biserici, donând un prapore mare, în valoare de 1500 Lei, pentru sănătatea lui și a familiei sale.

Bunul Dumnezeu, să-și reverse din belșug, darurile sale, asupra celorla, cari îi aduc laudă și jertfă. Preot S. Stoica.

Notă oficială

Nr. 7094 Sc 1938.

Preotul profesor Dr. Ioan Stanciu dela liceul Gheorghe Lazăr din Sibiu a tipărit de curând o carte intitulată, „Legea noastră strămoșească și unirea în lumina istoriei“. Într'un stil ușor, într'o limbă atragătoare, autorul tratează subiectul său în lumina adevărului istoric — pe care uniții îl interpretează fals și tendențios.

Cartea se poate folosi și de elevi și chiar de credincioșii noștri de rând, îndeosebi acolo unde uniții încearcă noi atacuri prozelitistice.

Costul unui exemplar este de 25 Lei și se poate procura la librăria noastră diecezană.

Caransebeș în 23 Noembrie 1938.

Episcopul:

† VASILE

Concurs

În baza decisului Venerabilului Consiliu Eparhial Nr. 3632 B. ex. 1938, consiliul parohial ort. rom. Coșteiul de sus, jud. Severin, protopresbiteratul Făget, publică concurs, pentru ocuparea postului de paroh, al parohiei de cl. III-a din comuna Coșteiul de sus, cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană“ din Caransebeș.

Beneficii:

1. Sesiunea parohială constătătoare din 32 jug. pământ arabil, fânețe și pășune.
2. Un intravilan de 400 stj.
3. Stola uzitală.
4. Ne fiind casă parohială, parohul ales se va îngriji însuși de locuință.
5. Retriibuțiile dela stat.

Se menționează că văduva răposatului preot Eugen Sudreșian are dreptul la jumătate din veniturile din parohie până la 4 Decembrie 1938, suportând dânsa sarcinile după aceste beneficii.

Reflectanții au să înainteze, odată cu petiția de concurs și încuviințarea Prea Sfințitului Domn Episcop Diecezan, fără de care nu pot fi candidați.

Cereriile reflectanților se vor înainta Consiliului parohial din Coșteiul de sus, prin Prea On. Oficiul protopopesc al Făgetului. Reflectanții se pot prezenta în sf. biserică în vre-o Duminecă sau sărbătoare, cu știrea Prea On. Domn Protopresbiter tractual, spre a-și arăta dexteritatea în cântare, tipic și oratorie, dar nicicum în ziua alegerii.

Coșteiul de sus, din ședința consiliului parohial ținută la 23 Octomvrie 1938.

Serafim Băian
preot adm. președinte.

Ioan Nicorescu
secretar.

În conțelegere cu oficiul protopresbiteral.

Nr. 5160 B. ex. 1938.

Acest concurs se publică, cu aceea că — în baza aliniatului ultim al §-ului 29 din Regulamentul pentru parohii și în baza decisului consistorial ddto 3 Martie 1914 și respective 14 Aprilie 1914 Nr. 3058 B. ridicat și la valoare de concluz sinodal, cu concluzul Nr. protoc. 33 ex 1914, precum și avându-se în vedere decisul Consistorului mitropolitan Nr. 358.1928 din 13 Noemv. 1929 — se enunță obligamentul credincioșilor de a presta și birul parohial, care este o parte integrantă și legală a dotațiunii preotești.

Caransebeș, din ședința Consiliului eparhial ținută în 8 Octomvrie 1938.

Episcopul diecezan:

† VASILE

Nr. 191/1938.

În baza ordinului Venerabilului Consiliu Eparhial Nr. 4405 B. ex 1938 din 26 August a. c. se publică concurs pentru îndeplinirea parohiei de clasa I-a din comuna Moldova-nouă cu filiele Padina-Matei și Moldova-șița din protopresbiteratul Bisericii-albe cu termen de 30 zile dela puma publicare în Foia Diecezană.

Beneficii:

1. Salariu anual de Societatea U. D. R. 15.000 Lei.
2. Locuință liberă în casa parohială cu supraedificatele economice fără grădină de legume.
3. Venitele stolare uzitate.
4. Reflectanții au să înainteze, odată cu petiția și incuviințarea Prea Sfințitului Domn Episcop Diecezan, fără de care nu pot fi luați în lista candidaților.

5. Recurenții vor avea să-și înainteze petițiile de concurs, ajustate cu documentele necesare conform Regulamentului pentru parohii, și adresate consiliului parohial ort. rom. din Moldova-nouă, Prea Onoratului Oficiu protopresbiterat al Bisericii-albe în Răcășia.

Comuna bisericească așteaptă dela alegândul preot ca să dea deosebită atențiune amvonului.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți a se prezenta în vre'o Duminică sau sărbătoare în sfânta biserică cu prealabila încunoștințarea a protopopului tractual, dar nicidecum în ziua de alegere, spre a-și arăta dexteritatea în oratorie, cântare și tipic.

Moldova-nouă din ședința consiliului parohial ținută la 23 Octomvrie 1938.

Pr. Constantin Popescu președinte. **A. Vladuiescu** 2-3 secretar.

În conțelegere cu mine: *Ioan Oravițan* protopresbiter.

Judecătoria rurală Teregova, secția c. f.

Nr. 1831/1938 c. f.

Publicațiune de licitație și condițiile de licitație.

În cauza de executare pornită de urmăritoarea Banca Poporală „Traian Lalescu“ din Cornea contra urmăritului Nicolae Calțun și cons. la cererea urmăritoarei Judecătoria având în vedere Legea pentru modificarea unor disp. referitoare la executarea silită publ. în Mon. Of. No. 179/938 ordonă licitațiunea execuțională, în baza art. 144, 146 și 147 din legea LX din 1881, asupra imobilelor a urmăritului Nicolae Calțun resp. din aceste imobile înscrise în c. f. a comunei Cornea No. coalei c. f. 36/73, 718, 802, 960, 1182, 1232, 1941, 2237, care imobile între timp au trecut în proprietatea erezilor Nicolae și Iancu Calțun și anume: Din c. f. Cornea No. casei 36 pag. No. 73 întregi imobilele No. top. 299 svini ar. cl. II de 1 jug. 233 stjp. în val. de 3000 lei, No. top. 314 Sarzila ar. cl. II de 1 jug. 233 stjp. în val. de 1700 lei, No. top. 308 Sarzila ar. cl. II de 1 jug. 233 stjp. în val. de 2000 lei, No. top. 1199 Seliște grad. de 600 stjp. în val. de 2000 lei, No. top. 308 1/2 Sarzila fân cl. III de 1 jug. 800 stjp. în val. de 1300, No. top. 36 1/2 Sarzila fân. cl. III de 708 stjp. în val. de 500 lei, No. top. 308 1/2 Sarzila fân cl. III de 1 jug. 738 stjp. în val. de 1800 lei, No. top. 308 1/4 Sarzila grad. de 667 stjp. în val. de 800 lei, No. top. 1909 Seliște grad. de 650 stjp. în val. de 700 lei, No. top. 1982 Paniova fân cl. III de 1 jug. 250 stjp. în val. de 2000

lei, No. top. 320 svini ar. cl. II de 1 jug. 233 stjp. în val. de 1500 lei, No. top. 322 Paniova ar. cl. III de 1 jug. 752 stjp. în val. de 1500 lei, No. top. 1514 svini fân cl. III de 600 stjp. în val. de 600 lei, No. top. 1514 1/2 svini fân cl. III de 484 stjp. în val. de 500 lei, No. top. Lunca ar. cl. III de 484 stjp. în val. de 500 lei din c. f. Cornea pag. No. 718 întreg imobilul No. top. 319 Sarzila ar. cl. III de 1 jug. 600 stjp. în val. de 2000 lei din c. f. Cornea pag. No. 802 2/3 parte din imobilul No. top. 291 Sarzila ar. cl. III de 1 jug. 600 stjp. în val. de 2000 lei, din c. f. Cornea pag. No. 960 întreg imobilul No. top. 350 Sarzila ar. cl. II de 1100 stjp. în val. de 1200 lei din c. f. Cornea pag. No. 1182 întreg imobilul No. top. 116 Teregova fân cl. I de 1 jug. în val. de 1500 lei din c. f. Cornea pag. No. 1232 întregi imobilele No. top. Cholera ocup. de 2 jug. în val. de 300 lei, Cholera de 799 stjp. în val. de 1000 lei din c. f. Cornea pag. No. 1941 1/3 parte din imobilul No. top. svini ar. cl. II de 1 jug. 600 stjp. în val. de 1500 lei din c. f. Cornea pag. No. 2237 3/6 parte din imobilul Intravilan loc de casă de 143 stjp. în val. de 3000 lei pentru încasarea creanței de 300 lei capital, 3% dela 7 Aprille 1934, spese de proces și de executare de 7954 lei fixate până acum, spese de 163 lei, fixate acum pentru timbrele cererei de licitațiune precum și pentru încasarea creanței de 19400 lei capital și accesorii a Băncii Craina declarată de aderent.

Prețul de strigare se stabilește în baza §-ului 6 din Lege în suma sus arătată care se poate reduce cu 25%.

Fixează termen pentru ținerea licitațiunii, pe ziua de 20 luna Decemvrie anul 1938 ora 10 în casa comunală a comunei Cornea.

În baza art. 150 legea LX din 1881, condițiunile de licitație se stabilesc după cum urmează:

1. Imobilele supuse la licitație nu pot fi vândute cu preț mai mic de 75% din prețul strigării.

2. Cei cari voiesc să liciteze sunt datori să depoziteze la delegatul judecătoresc, drept garanție 10% din prețul de strigare în numerar, ori să predea aceluiaș delegat chitanța de depozitare judecătorească prealabilă a garanției și să semneze condițiunile de licitație (art. 147, 150, 170 legea LX din 1881, art. 21 XLI 1908).

3. Fiscul, creditorii preveligiați și cei ipotecari nu sunt datori să pună garanție în calitate de licitanți.

Teregova, la 12 Octomvrie 1938.

Jud. s. s. **A. Gheorghiu** s. s. **I. Bica** dir. c. f.
Pentru conformitate: **I. Bica** dir. c. f.

Se pot procura dela Librăria Diecezană din Caransebeș

Colinde și Cântări bisericești

La Praznicele Impărătești, ale Născătoarei de Dumnezeu, ale sfinților și mucenicilor.

Prețul: Lei 5 exemplarul.